

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden November' 25-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Londonban a' Ministeri Kurir ilyen kifejezésekkel hirdette-ki e' hónap' 6-dikán az ott történt szomorú esetet: —

„M e g h a l á l o z á s a —

„Wallisi Karolina Princezaszszonynak egy fiú gyermektől lett megszabadulás után.

„A' haza' reménségei földre verettek! A' helyett, hogy örvendetes hirt mondhatnánk, a' helyett, hogy hazánk jövődübéli Országlójának, Anglia' reménségének, születteséről mondhatnánk hirt, azt kéntelenítettünk jelenteni bánkodással, hogy ő Királyi Hertzegaszszonysága, minekutánna egy holt fiú gyermektől megszabadult volna, kevés órákkal azután meghalálozott. Ez a' szerentsétlenség oly hirtelen történt, 's lelki erőket úgy elgvengítette, hogy félünk, hogy arról még tsak világos és jó rendbeszedett tudósítást sem tudunk tenni. A' Bülletinek, mellyeket az Orvosok az ő Hertzegaszszonysága' egészségének mivolta felelő újségleveleinkben kiadattak, olyanok valának, a' mellyek jó kimenetellel bíztattak. Még a' tegnap estvéli hatodfél órakor kihirdetett Bülletin is jól engedett remélenünk. Hanem a' kevésel későbbi úgymint 10 órakori már szomoruan jelentette, hogy a' Kir. Hertzegaszszony egy holt fiú gyermeket szült lévén a' világra. Azonban, hogy egy holt gyermeknek születése is szomorú történet vala: tsakugyan egészszen elenyésztető

ezt, a' mi azt követte. Hátra vala még a' legnagyobb rossz. A' mellett is, hogy az Orvosok' Bülletinyében, melly a' gyermeknek holtan lett születteséről hírt tesz, az utolsó szavak ezek valának: *Ma-ga a' Királyi Hertzegaszszony igen jól van*, imé! még is melly szomorú tudósítást vevénk nem sokkal azután: —

„Claremont, Nov. 6-dikán, 1817-ben, reggeli 6 órakor. Azt reménlettem, hogy éppen más színű tudósítással szolgálhatok uraságodnak. Még tegnap, mikor utóbbi levelemet megindítottam, bizonyosan hittem, hogy ma, ohajtásunknak betejesedését egy fiú vagy leány örökösnek szerentsés születése által, jelenthetem. De másként vala a' végzés! Azonközben így is megírok mindent ezen szomorú tárgyról, miat szivem' fájdalom 's elijedésem megengedik. Kedden, úgymint e' hónap' 4-dikére viradó reggeli 3 órakor legelsőben jelentek-meg a' szülés' fájdalmi, nyidón azonnal sebes posták indittattak útnak a' Státus' nagy Tisztjeihez. Baillie és Croft nevű Orvos Doktorok valának a' Hertzegné mellett. Azon egész napon tsak lassan fejlődött-ki a' szülés' munkája, de azonban semmi veszedelem nem mütatta magát. A' Hertzegaszszony rendlivül való állhatatossággal 's magaelszánással viselte magát. A' fájdalomak még estvefele is folytat tartottak, melyre nézve szükségessnek lenni találtattott, hogy Doktor Simt is oda hivattassék, a' ki éjfélkor érkezett meg. Egyéberánt minden jól menni lát-

szott, csak hogy késlelődvé: hanem a' Hertzezné erős testalkatására nézve reményleni lehetett, hogy a' késlelődés miatt is erejében nem fog igen nagy fogyatkozást szenvedni. Leopold Printznek magaalalmaztatása minden kifejezhetőségénél is kimagyarázhatásnál felségesebb vala. Szüntelen ébren volt; nyughatatlanságának nagyságát alig engedte elárullatni elméjének jelenvalósága. Néhányszor szólott ekképpen az Orvosokhoz: — „Nagy vigasztalásomra szolgál a' Printzaszszony türelmossége és állhatatossága: de hogy szenvedéseinek tartósodásán nagyon ne keseregjek, nem tselekedhetem. —

„Tegnap (5-dikben) estvefelé sebesben kezdett közelíteni a' szülés; még semmi szerentséltenségtől nem lehetett félni; 's még hitték a' gyermeknek életben való létét; azonközben 9 órákor egy holt fiú gyermek jöve a' világra. Ezen keserves és kínos munkának egész ideje alatt legnagyobb állhatatossággal viselte magát ő K. Hertzegaszszonyása, 's értésére esvén, hogy holt gyermeket szült, ezt is legnagyobb magaelzárással vette. Tudtára adván az Orvosok ezen szomorú hírt Leopold Printznek, így kiáltott fel ő K. Hertzezsége: — „Áldassék az Ur' neve! áldassék az Ur' neve! Csak hogy a' K. Hertzegaszszony megmentetett.“ — A' gyermeknek egész alkatása tökéletesen el volt készülve, 's oly szépséggel bírt, milyennel csak bírhat egy világra-jövő tsetsemő. A' szülés után tsendességben volt a' Hertzegaszszony 's bár melly nagyon ellankadva volt is, csakugyan reménylették helyreállítását: melly jó reménység a' jelenlévő fő Tisztviselőkkel is közöltetvén, ezek a' Claremonti kastélyból 11 óratájban eltávoztak. Az Orvosok ott maradtak. Éjszél után változást vettek észre a' beteg' állapotjában; nagyon kezdett nyughatatlankodni; egész ereje gyengülni kezdett; nagyon rosszszúl érezte ma-

gát; az Orvosok félni kezdettek; sebes postákat küldöttek-el; gondolom, hogy a' Hertzezné' állapotjának változásáról tettek hírt. Éjszéli egygyedfél órafelé a' beteg' nyughatatlankodása 's kínos fájdalomai nevedtek, mind addig, míg végre a' természetten erőt vévén, ő K. Hertzegaszszonyása ma reggeli 3-madfél órákor az élők között elenyészék. Leopold Printz utolsó szempillantatjáig el nem távozott mellőle.

„A' Régens Printz néhány napoktól fogva a' Suffolki Grófságban lévén, mihelyest leányának lehetegedéséről az első hírt vette, siettséggel útnak indult Claremont felé. Utjában nem soká két posták érkeztek eleibe, kik jelentették a' szülés' késlelődését, de hogy egyéberánt semmi veszedelem nem mutatná magát. A' harmadik posta a' holt gyermek születésének hírével a' Carltonhousei kastélynál éjjel találkozott ő Királyi Hertzezségével, ki is ennek hallására a' kotsiból ki se' szállván nagy sebességgel akarta útját Claremont felé tovább folytatni: midőn éppen ekkor azzal a' szomorú hírrel érkezett meg hozzá a' Yorki Hertzeg és egy Minister, hogy kedves leánya az élők között elköltözött. Azt a' nagy megilletődést, mellyel ezt a' rettentő hírt vette Régens ő Királyi Hertzezsége, valóban csak az érezheti, a' ki tudja mi legyen valakinek, a' maga legszebb virágában lévő, egészséges, leányát 's egygyetlen-gyermekét elveszteni. Hát a' megsebhett szívű férjnek Leopold Printznek keservét kiirhatná-le! Ezen új házások szível lélekkel összeillettek, miut ha csak azon egy sziv lakozott volna bennük; gondolkodásokra 's hajlandóságokra nézve mindenben megegyyeztek; tsendesség és boldogság lakott 's járt-kelt velük mindenütt. Melly rettenetes kísértet, egy ifjú férjnek egy ilyen aszszonyt, nyájas karjai között, illy könyörületlenül kiragadtatni szemlélni.

A' Belső Minister Lord Si d m o u t h 6-dikban reggeli 6 óraker ilyen jelentés által adta hírül a' szomorú esetet a' Londoni Polgármesternek: — „Mylord! Legmellyebb keserűséggel jelentem Uraságnak, hogy ő K. Hertzegsége Károli a Printzaszszony, ma hajnali 3-madfél óraker elenyészett.“

Ezen hírnak vételére tüstént megparantselta a' Polgármester a' Sz.Pál' temploma' nagy harangjának megvonattatását, melyet csak az ő parantsolatjára szabad harangozni, s azt déli 12 órától fogva 4-ig szakadatlanul vonták. — A' theátrmok' igazgatóikat is tudósította a' nevezett Minister, hogy azoknak ajtóikat bezárván, a' temetés előtt ki ne nyissák. — Még a' Status' váltó izóduláinak betse is alább szállott ezen szomorú hírnök elterjedésére, melyet még az is rémitőbbé tett vala elcinten, hogy a' megszorodott Atyát a' Régens Printzet is falun veszedelmes betegségben fekünni hírelték, de a' minnek a' Kurir azonnal meghatározott módon ellene mondott. — Annyi azoközben, mint későbbi tudósításokból olvasuk, tsakugyan igaz, hogy kétszer vágta eret ő Kir. Hertzegségén, s meg is köppályozták, s arra jobban lett.

A' Londonban és az Angliai más városokban kijövő számnélkül való újságveleek most mind az Anglus népnek ezen szomorú történet által okoztatott keserűségével vannak tele. A' Londoni újságveleket a' Hertzegnének meghalározásával azonnal fekete szélű papirosra kezdték nyomtatni, s ezeket követik azolta a' tartományokban kijövök is. Azt mondja a' Londoni Kurir, hogy ott egy történet se' okozott még soha oly nagy megilletődést, mint ez a' véletlen halál, melynek némünémü közzelzetésére azt is említi a' Kurir, hogy az ő leveleiből aznap két annyit nyomtattak, mint más napokon szoktak, még is úgy elkölt az abban találatott halotti tudósításért, hogy utó-

jára politizai katonáknak kellett onnét a' népet elkergetni. A' Kurir' darabját 7 pótran veszik, de azok a' szegény legények's aszszonyok, kik esélet vásárolni's azután másoknak az utzákon eladni szoktak, most 40 sőt 50 garast is kaptak darabjáért. — A' Királyné *Báthbar* lévén ferdön, éppen asztalnál ült *Ersébet* leányával, mikor a' szomorú hírral Gen. *Taylor* hozzá megérkezett. Ábrázalját kezével befedvén, a' görts kínozni kezdte, s egy belső szobába vitette-be magát ő F.ge.

A' Hertzegné holt tetemei 7-dikben bebalzamoztattak, s belső részei egy edénybē tétettek. Mint mondják testének megnyittatásakor a' szíve' üregében két untziát nyomó vizes matériát (Serum) találtak.

A' meghalározott Karolina Hertzegné 1796 ban Januarius 7-dik napján született; házassági életre lépett *Szaksoniai-Koburg Leopold* Printzel 1816-ban Május 2-dikán. — A' Printznek a' házossági kétéshen, arra az esetre, hogy ha özvegyen talál maradni, esztendőnként 50,000 font Sterlingek (melly summát körülbē valami 550,000 forintokra tehetjük) határozattak.

A' Régens Printz hívta Koburg Printzet, hogy mennyen hozzá lakni's töltsenalla a' mostani gyászos napokat, de ő nem akar elmozdulni a' Claremonti palotából, míg kedves feleségét el nem temetteti. Minden intézeteket maga rendel el temetésére, s azon, személyesen jelen akar lenni. — Ezen fényes rangú ifjú házásoknak rövid ideig tartott egygyütt való szép életjéről, gyönyörű rajzolatokat tesznek az Anglus újságveleek. Nem tsak hogy egygyütt minden vasárnap a' templomba mentek, hanem minden innepnapon a' szobájokban is valamely lelki tárgyrol beszéllő könyvet olvasgattak egygyütt. A' Hertzegaszszony, hogy férjével vadászati időtöltésein, is jelenlehesen, nem régen igen szép utakat készít-

vetett vala a' Claremonti erdős kertekben. A' Hertzegné maga volt az Anglus nyelvben a' Hertzeg' gyakorló mestere; az Angliai legnagyobb historiai írók könyveit egygyütt olvasgatta véle. Gyakran hallották ezen szókat az idvezültnek szájából: Én a' legboldogabb aszszony fogok lenni országomban. Elméje' vagy eszmélődése' jelenvalóságát az utolsó szempillantatjáig megtartotta; férje' kezét kezéből ki nem bocsátotta, 's szemeit rolla el nem vetette. Halála előtt öt minutumokkal azt kérdezte Orvosaitól: *hogy nagyon fenyegető-e a' veszedélem?* — Az Orvosok a' helyett, hogy kérdésére egyenesen felelhettek volna, kérték: *hogy maradjon sendes állapotban,* melly után egy gyenge halálos sohajtást tévén, szép lelkét szép testéből kibocsátotta.

* * *

Ez a' nevezetes halál alkalmatosságot adott a' *Morning Chroniklének* ily megjegyzést terjeszteni a' Britannus közönség' eleibe: — „A' mi nemzetünknek sok és nagyon fontos okai vagynak ezen szeretetre méltó Printzaszszonynak meghálczásán keseregni. Ezen aszszonyság tiszta politikai principiumoknak tanulásában neveltetett vala fel; 's minden gondolkodása' módja és magaviselete azt mutatták, hogy azon Hit' ágazatai is, melyekre tanítottatott vala, gyökeres fundamentomot vertek volt elméjében. Az öröksegi következt az ő halála már most megzavarta, 's a' mi örökös iussal bíró Printzeinknek korossága 's az ő Felséges Familiájoknak állapota olyan, hogy minden jó indulatú elmékben félelmeskedést gerjeszthet. Nem lehet legnagyobb buzgósággal nem ohajtani nemzetünknek azt, hogy Printzeink közül azok, kik még nőtelen életet élnek, minden időháadás nélkül megházásodjanak.“

* * *

Brightonban November 5-dikén a'

nép közt nagy pesszégés uralkodott. Már annyira ment vala a' lármázás, hogy a' Támadásról szolló aktát fel kellett olvasatni, 's katonaságot kellett előszollítani. Oly vakmerők voltak a' lármázók, hogy a' politziai tisztnek ablakát beverték. — halál is történt, minthogy egy varga oly bajonét döfést kapott, hogy nem soká meghalt miatta. Éjfélíg tartott a' lármázás.

A' *Nottinghami* özszeesküvés' tagjainak, kik Derby városában megíteltettek, három fejeik, *Brandreth, Turner,* és *Ludlam,* Oktober' 5-dikén felakasztattak, mellyhez az a' kegyelem járult, hogy holt testjeik a' felakasztatás után nem vágattattak négy részekre: hanem a' fejeik tsakugyan elvágatott, 's azt a' hóhér hajánál fogva feltartva 's a' népek megmutatván, így kiáltott fel: — *Nézzétek! ez egy árulónak a' feje.*

* * *

A' Ministeri Kurir az itt következő okoskodással ír az ujságában:

„*Áruló Özszeesküvések!* (ilyen titulust tett a' zikkely' eleibe.) Arra, hogy egy revolúziót lehessen eszközölni, a' legkedveltebb képzelődés most azt, hogy bankrotíroztatni kell a' nemzetet. A' Státus' bankrotíroztatása (az Országnek nem fizethető állapotra való juttatása) okozta vala a' Frantzia revolúziót; Angliában egy nemzeti bankrotírozás még sokkal veszedelmesebb következtéseket vonna maga után. Ez előtt esztendővel az eleség' drágasága, a' tulajdonnak megoltsúdása, 's a' kereskedési útnak kettészakadása vonták le a' panaszolkodásokról a' támadási ábrázatot; 's természetszeréntvalónak lehetett azt tartani. *Smith William* mérészelhetette tanátslani a' Parlamentumnak, hogy a' Státus' hitelezői, 'tőkepénzeik' interesének egy részétől fosztattassanak meg; tanátslása által nem okozott közönséges eliszonyodást, melyre érdemes lett

volna. A' tölle jóválltatott bankrótirozás akkor némünémü tekintetben a' nép' jóvával megegyezőnek lenni látszhatott. Hanem, hogy a' Jakobínusok most (mint ok erőssítik) a' nem helyesen nemzeti adósságnak neveztető adósságnak eltörlesztését sürgetik, már ez annyi, mint a' pokolból a' revolúciónak minden Furiáját kibotsátani. A' nép előtt azt beszélni, hogy minden inségeknak a' takasák, a' nemzeti adósság, 's az úgy nevezett *Boroughmongerek* parlamentuma, az okozóik; 's hogy a' közönséges Creditnek semmivé tétetődése, pedig a' melly nemzetünket a' ditsőségnek 's hatalomnak ezen nagy polzára emelte, tartatná meg a' nemzetet — már e' nem egyébnek, hanem lázszasztásnak szava, melly most minden széllyelrepdeső predikáló írásoknak a' foglalata. Egygyikben ezen gyúlasztó szerek között a' mondatik, hogy egy szegény ember, kinek esztendei keresete 18 font Sterlingeekre telik, 8 fontot mellelegvaló adófizetésre kénytelenítetik fordítani. Más ilyen lármázók 8 font helyett 10-re számlálják ezen szegénynek adozását: 's ez a' nagyított hamis felszámlálás az egész Országban hitelre kapott; 's lármásan mondatik, hogy a' nemzeti véghetetlen adósság, a' megromlott Parlamentum, 's a' szegénységre vettetett nagy adozás, inségeinknek kútfejeik. Holott tudva való dolog, hogy nemzeti adósságunknak kezdetétől fogva tart ugyan ezen panasz. Mikor maga ez az adósság éppen akkora volt, mint most az interesse, hasonló heves kiáltozás támadott ellene. Negyvenhárom esztendőknél előtte (1774-ben) is éppen azt a' prédikáziót olvastuk felölle a' Morning Chroniklében, mellyet most olvasunk. Ó minden szerentséltenséget, elayomattatást, rabszolgaságrajutást jövendölt a' nemzetnek, mint most. Az akkor 140 font Sterlinge-kből álló nemzeti

adósság, megbirhatatlannak nevezhetett; akkor *Hollandiáért* és *Hannoveráért* mondták, hogy játékra tettük a' nemzet holdogságát, mint most a' Bourbonok ért; a' penziók és Sine-Cúrák özöne miatt mondtattunk oda lenni; az álló ármáda rabszolgákká tett; a' pénznek elenyészése 's a' papirosnak behoztatása miatt bankrotirozással fenyegettünk; az eleség' nemeinek megdrágulását a' közönséges adósság okozta; 's mint akkor kiáltoztak, a' szegény, jövedelmének háromnegyed részét (tehát még többet mint most) adózásra kénytelenített fordítani. Ugy de ha akkor, mikor a' nemzeti adósság tsak 140 milliókból állott, a' szegény, jövedelmének háromnegyed részét adózásra fordította, most pedig, midőn 700 millióra telik a' nemzeti adósság, jövedelmének tsak felét tartozik oda adni: így nem ok nélkül reménhetjük, hogy, ha még nagyobbra nevededne nemzeti adósságunk, még kisebb fogna lenni a' szegény emberek' adozása, mellyet keresményétől fizetni tartozik. De nem is kell nekünk ily nagyon arra figyelmeznünk, hogy mekkora az adozás, hanem inkább arra, hogy mennyi marad meg az adózó népnek, adójának megfizetése után. Hanem viszontag azt kérhetnék itt talám némellyek tőlünk, hogy miért látszik most a' népnek nyughatatlankodása veszedelmesebbnek, mint ugyan az minden időben szokott lenni. De sok külömbség van ám itt a' dologban. Egy az, hogy a' régibb időbeli nyughatatlankodás kitettző volt 's többire rangos emberek voltak annak fejei. Most ellenben felettébb titkosan foly a' nyughatatlankodás, 's még a' közép rangú emberek is kizárattatnak belölle. Felettébb titkos, nagyon széles kiterjedésű, jól organizáltatott, 's tsupa tudatlan 's kétségbeesett. Vérszomjúzókból áll. A' reformátorok' legnépibb hängű hirdetéseikben minden

félelem nélkül jóvaltatnak már jó időtől fogva a' gyilkolás és agyonverés, 's férfiak nevezettek meg tisztán és nyilvánosan, mint a' nyughatatlanok által feláldoztatandók. Nem tsak javallattak pedig már az öldöklés és agyonverés, hanem *Nottinghamban* Jorkshiere tartományában valósággal munkába 's gyakorlásba is vétettek az ifjú *Watson* és *Brandreth* által. Ez elég nagy különbség a' mostani nyughatatlankodás és a' régebb időbeliek között. Nagy sokaságú nép öszszeesküdt nagy rangú embereknek élete ellen; minden közönségekben hivatgatnak a' szegények, hogy önnön férgeket (a' gazdakokat) verjék halálra — így jött ki a' dolog a' *Derbyben* lefolyt perben. Midőn a' legfeketébb nemű romlottságnak fenéje az alsó rendű emberekbe így belé-ette magát, 's a' *Spafieldi*, a' *Nottinghami*, 's *Manchesteri* lármázásokon kívül is a' maga munkáját ily lappangva üzi — lehetetlen ám, hogy honnyunkban tsendesen nyugodhassunk, 's azzal a' békességgel, mellyet vitéz katonáink 's hajós legényeink megszereztek, élkessünk. Ha az alsó rendű nép méltelyes és zabolátlan: miként lehetünk tsendességben és bátorságban? Nem látjuk-é, hogy veszedelem' verme van lábaink alá ásva? Nem esmeretesek-é előttünk azon gyujtogatók, kik tsak arra a' kedvező szempillantatra várokoznak körülöttünk, hogy a' szövetneket alkotmányunkba tsaphassák 's minnyájunkat alája temethessenek?"

Az az ifjú gonosz *Watson*, kiről teljebb mondá a' Kurír, hogy Notting-

hamban masokkal egygyütt nem tsak jóvaltotta 's kihirdette az öldöklést, hanem már munkába is vette vala, 's azután mint valami tsuda által úgy szökött-el Angliából Amerika, most az Ohio vize mellett *Pittsbourghban* egy oskolának felállításában foglalatoskodik, 's barátjai, hogy tzéljának elérhetésére segítsék, Philadelphiában gyűjteményt nyitottak számára.

Lengyel Ország.

A' *Warschauer* Országos nagy vásár Nov. 3-dikán kezdődvén, mentek oda Austriai, Pruszsus, Orosz, és Német kereskedők nevezetesen Lipsiaiaá, nagy számmal, mindenféle portékákkal. Ezen idegeneknek boltjaik 's lerakodóhelyeik, egy különösen arra rendelt nagy épületben találatnak. Ezek annyival is jobb keletet reménlhettek portékáiknak előre, hogy a' *Warschauer* piatzon vásárlódó portékáknak megengedtetett az Orosz birodalomba való bevitetetés.

B é t s.

Ő Cs. Kir. Felsége méltóztatott Alsó Austria' Marschalját Gróf *Dietrichstein* *Josef* urat az Austriai Nemzeti Privilegiált Bankónak Kormányozójává, az idősebb Ritter *Gaymüller* *Henrik* Jánost, Privilegiált Nagykereskedőt, a' Kormányozónak Helytartójává kinevezni, valamint a' Nemzeti Bankó Biztossága által Igazgatókká választatott Ritter *Steiner*, Ritter *Eskeles*, *Pacher*, Ritter *Henikstein*, *Berger*, és Báró *Pouthon* Nagykereskedő urakat, ezen hivatalban kegyelmenesen megerössíteni.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
 Nov. 21-dik napján 300 $\frac{1}{2}$ — 22-dikén 302 $\frac{1}{2}$ — 24-dikén 305 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pestről November 19-dikén. — A Pesti Reformata Ekklezsia e' folyó hónap 16-dikán tette-meg a' végtiszteletet magyar nyelven az idvezültt Palatinusné, Hermine Cs. K.-Fő Herczegaszszony-nak. Ezen gyászpompa rövideden (mert ki írhatná-le elegendőképpen azt a' mély szomorúságot, melyet ez a' siralmas történet okozott?) így ment végbe: Minekutánna a' fentírt napon szép számmal egybesereztettek volna a' Reformatum Templomában a' Hívek: először is a' CII-dik Soltár elénekeltetett. Ezután Főtisztelendő Superintendens *Báthory Gábor* úr felment a' prédikállószerékbe, és *Ésaiásnak XXXVIII-dik részéből* vévén Textusát, e' felett olly hathatós Halotti Beszédet tartott, a' minémüt mind az ő országszerte esmeretes Oratori talentomától várni lehetett, mind pedig a' dolgoknak fontossága magával hozott. Főbb materiáji Beszédének részei különösen ezek voltak: előadta tudniillik a' szülésnek előre eluemlátható veszedelmeit, például hozván-fel e' szomorú esetet; annakutánna az idvezültt Fő Herczegaszszony-nak magasztalására ment által, előadván a' Boldogultnak tiszteletre méltó erköltsi tulajdonságait, és szívének abbeli jóságait, mellynél fogva egyedül való örömet a' jótételben találta; itt azokat a' jótéteményeket számlálta elő, melyeket az idvezültt Fő Herczegaszszony Buda és Pest városaira, tsak kevés ideig való mulatása alatt is kiárasztott; mellynél fogva emlékeztetének fennmaradását erősítette, különösen felhozván azt, hogy a' most épülő Pesti Ref. Templomnak Fundamentum-kövét letérén, annál nevezetesebbé lett ez a' történet, mivel ugyan azon Templomba nyugosznak meghidegültt hamvai

is. Az egész halotttilisztelet igen érzékenyen ékes czeremoniákkal ment véghez.

Buda Nov. 13-dikén. Országunknak Kommandánsa, *Ferdinand R.* Fő Herczeg azon utazásából, melyet most egy húzomhan Felső Magyarországon a' Ratonaságnak, és Hadi Intézeteknek meg vizsgálása végett tenni méltóztatott, és a' melyet nekünk is több ízben volt szerentsénk említeni, az írt napon kívánt jó egészségben érkezett-meg Budára.

Posonból November 21-dikén így ír a' Deák újság:

E' folyó hónap 19-dikén vagy is Ersebeth napján beköszöntött nálunk a' tél azzal, hogy ezen a' napon esett itt az idén legelsőben hó; de sem fagy, sem különben kemény idő nem lévén, ugyan az tsak hamar ismét elolvadt.

Úgy mutatják magokat a' környürlások, hogy az idén mind az itt lévő K. Akademiában, mind a' Fő Gymnasiumban több Tanulók fognak lenni, mint a' múlt esztendőben voltak. Mert már e' hónap közepén 2-dik esztendő's Törvénytánu-lók 30-an; első esztendő'sök 42-en; 2-odik esztendő's Filozofiatánu-lók 79-en; 1-ső esztendő'sök 116-an voltak. Az különös, hogy a' Görög Nyelvnek tsak eddig az ideig 60-nál több Halgatói vagnak. A' K. Fő Gymnasiumban is szemlátomást sokasodnak a' tanuló.

Nagy-Váradon Nov. 5-dikén. — Az itt helyheztetett K. Akademiának tudományos iunepje volt ezen a' napon; mivel a' Tudományok' folyamata régi szokás szerént azzal kezdődött-el, hogy buzgó áhítatossági czeremoniák között mind a' Tanító Urak, mind pedig a' tanuló Ifjuság a' Szent Lélek Istennek kegyelmiért és segítségéért könyörögtek. Ez hát már magában is elegendő fontosságú dolog volt; melyet azonban Főtisztelendő

Püspök és Nagy Prépost, Méltóságos Gróf *Csáky László* ö. N. ga még azáltal tett nevezetesebbé, hogy a' Tudományok, és azoknak Barátjai eránt viseltető kegyes indulatjából, a' helybeli Kir. Akademiában a' Közönséges, és Magyar Ország Historiáját tanító érdemes Professor Titt. *Nagy Pál* úrnak tudományos szorgalmatosságának, és a' nevelésben kimutatott gyorsaságának megtisztelésére 500 forintokat méltóztatott ajándékozni. Nem felejtkezett el a' Méltóságos Püspök úrnak jó szíve a' tanuló ifjúságról is, mivel zo' szegényebb hanem jobb igyekezetű Tanulók között a' tisztelt Professor urnak Munkáját kiosztatta, még azt is méltóztatván ajánlani, hogy egész új öltözetnek tsináltatásával fogná azokat megjutalmaztatni, kik a' Tudományokat legszorgalmasabban gyakorolják.

* * *

A' Felkelő Nemes Magyar seregnél Kapitány fővel szolgált, — a' Cs. Kir. Leopold Rendjének Keresztes Vitéze, — és Pátkai Számtartó Titt. Huszty, különben *Damberger József Sándor* urat, a' Státusnak több úton, különösen pedig az ellenség előtt vitézül való maga viselése által tett hasznos szolgálatiért, törvényes maradékiával egyetemben, Magyar Nemességre emelni, taksza szítés nélkül, méltóztatott Felsőleges Urunk.

Nem politikai dolgok.

Az a' mód, a' mint Orosz Tengeri Kapitány *Schumann* úr, kit egy *Algiriai* Tolvajhajó a' mult Juliusban elfogott, magát ezen rablóknak rabságából megszabadította, egy eleven példája annak, hogy mire nem szánja - el magát az ember ha a' kaptza szorúl. Maga ez a' Kapitány így adja elő a' dolgot: A' tengeri tolvajoknak fejek egyenesen Algiriába evezett. Azokat az öt hajólegényeket, kiket velem egygyütt elfogott, szidta, 's

Egy fertály árkus Toldalékkal együtt; kiadásáról való Jelentés Deák nyelven.

veréssel fenyegette, ha nem dolgoznának. Én ezekkel előre öszve beszélvén, Julius 5 - dikén így vágtam ki magamat körmei közzül: délelőtt 11 óra tájban a' foglyoknak Gondviselője, velem együtt lévén pálinkát kívánt, mellyet én egy Orosz fogollyal azonnal adattam is neki. Az alatt egyszersmind jelt adtam ennek, a' zugolyban lévő sejszére mutatván, hogy a' midőn a' Török a' Tengerabroszt fogja vizsgálni, mint elébb, hasítsa ketté hátulról a' fejét. Az én emberem ezt nem is mulasztotta el, mert úgy eltsapta a' Töröknek a' fejét, hogy ez tsak egy hangot sem adhatott. Mindjárt elszedték ennek kardját, 's pisztolyait, és ezekkel tovább mentünk. Azon két strázsákat, kik a' hajó szobájának ajtajánál állottak, leervén, ezeknek fegyvereiket is magunkhoz vettük, és a' hajófedelén lévő 4 hajólegényeimmel azokban megosztóván, a' több Törököt is megtámadtuk. Egy órai viadal után ezek is mind ledaraboltattak, és tsak egy maradt, a' ki így kiáltott: Keresztények! Ez is a' tengerbe ugrott, 's oda vészett. A' mint a' megöletteket a' Tengerbe hánytuk, egy a' hajóköteléhez kapaszkodott; de egy Matróz eltsapván kezét, ezt is kivégeztük. Én magam fejemen, jobb kezemen, és baltomporámon gyenge sebeket kaptam. A' legényeim közzül pedig 4 sebesedett meg, és tsak egy maradt szűzen.

A' Deák Magyar-Német Lexicon kiadását illető Jelentés.

Teljes igyekezettel azon lévén a' Lexicon kiadója, hogy ezen Könyvet a' Praenumeránsok minél előbb kezekhez vehessék; kész az ahoz tartozó Glossariumot más Typographiában nyomtattatni, hogy így több Gymnasiunbéli T. T. Direktör urak kívánsága szerint a' kész Munka a' jövő Julius hónap elején minden Helyekre le is szállíttathassék.

melly a' Deák-Magyar-Német Lexicon